

בבית המשפט העליון

רע"א 8570/21

כבוד השופט שי' שוחט

לפני:

אבועזיז דוד

המבקש:

נגד

המשיבים:

1. עו"ד ארנון אפרים ז"ל
2. איינהורן משה
3. יוסף מנדל
4. עו"ד יטיב שי
5. עמר דביר
6. מס שבח מקרקעין חיפה
7. מדינת ישראל - רשות מקרקעי ישראל

בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי בחיפה
מיום 7.11.2021 בת"א 50277-10-20 שניתנה על ידי כבוד
השופטת אילת דגן

עו"ד אלן עושרת

בשם המבקש:

החלטה

בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי בחיפה, בת"א 50277-10-20 (השופטת א' דגן), מיום 7.11.2021, בגדרה הורה בית משפט המחוזי על ביטול פסק הדין שניתן נגד המבקש, ביום 1.7.2021, בהעדר כתב הגנה, בכפוף לתשלום הוצאות לתובעים בסך של 30,000 ₪.

1. נגד המבקש ומספר נתבעים נוספים הוגשה תביעה לבית המשפט המחוזי בחיפה למתן סעד הצהרתי (ה"פ 50277-10-20). לאחר שבוצעו מספר ניסיונות המצאה למבקש ולנתבעים הנוספים, קבע בית המשפט המחוזי, בהחלטה מיום 1.7.2021, כי כתב התביעה נמסר כדין, לרבות למבקש. עוד קבע בית המשפט המחוזי בהחלטה זו, כי משעומדת

לפניו בקשה למתן פסק דין בהעדר כתב הגנה ובשים לב לכך, שהמועד להגשת כתב ההגנה 'חלף מזמן', ניתן נגד המבקש פסק דין בהעדר הגנה. נגד חלק מהנתבעים האחרים – פסק הדין ניתן בהסכמה (להלן: פסק הדין).

2. ביום 2.8.2021 הגיש המבקש בקשה לביטול פסק הדין. ביום 7.10.2021 דחה בית המשפט המחוזי את הבקשה בקבעו, כי "עד היום לא המציא עו"ד עושרת את הנדרש ממנו בהחלטתי מיום 14.9.2021 הגם שצפה בהחלטה ביום 14.9.2021 שעה 11:02. לכך יש להוסיף כי בבקשתו הארוכה פורטו טענות שונות בדבר אי המצאה וזכות הגישה לערכאות אך לא נטען, ודאי לא פורט במידה הנדרשת, מהם סיכויי התביעה, שזהו השיקול המרכזי ועל כן ומכל הנימוקים לעיל, הבקשה לביטול פסק הדין נדחית בזאת".

3. המבקש לא אמר נואש והגיש ביום 8.10.2021 בקשה לעיון מחדש בהחלטה מיום 7.10.2021. ביום 7.11.2021 ניתנה החלטת בית המשפט המחוזי בבקשה זו. בית המשפט המחוזי סבר, כי יהא זה ראוי ונכון לדחות את הבקשה לביטול פסק הדין (כפי ההחלטה מיום 7.10.2021), אולם "לפנים משורת הדין ובשל ההשלכות הקשות הנוגעות לזכויות במקרקעין מבלי שהדברים התבררו אהיה נכונה לבטל את פסק הדין ולאפשר הגשת הגנה וזאת בכפוף לתשלום הוצאות בשל הארכת ההליך שלא לצורך, ובשל סיכויי הגנה שנכון להיום לא קיימים". בהתאם לאמור, הורה בית המשפט המחוזי, כי המבקש "יישא בהוצאות התובעים 2,3 ויפקיד בקופת בית המשפט סך 30,000 ₪" כ-"איוון ראוי בין הדין המחייב דחיית הבקשה והשתת הוצאות לבין החסד לפנים משורת הדין", כתנאי לביטול פסק הדין.

4. על החלטה זו, מיום 7.11.2021, הגיש המבקש בקשת רשות ערעור ובצידה בקשה ל'עיכוב הליכים' בה עתר "להורות על עיכוב קיום התנאי להגשת כתב הגנה, דהיינו הפקדת סך של 30,000 ₪ בקופת בית המשפט קמא, עד לאחר הכרעת ביהמ"ש בבקשת רשות הערעור". בהחלטתי מיום 20.12.2021, נעניתי לבקשת המבקש לעיכוב ביצוע ההחלטה, והוריתי על מתן צו ארעי עד למתן החלטה אחרת, כדי למנוע מצב שבו תתייתר בקשת רשות הערעור שלפני על רקע המועד, שנקבע על-ידי בית המשפט המחוזי להפקדת הסכום (22.12.2021).

דין והכרעה

5. המבקש מלין על כשרותו של הליך ההמצאה של כתב התביעה ועל קביעות עובדתיות של בית המשפט המחוזי בהקשר זה, כמו גם על מתן פסק הדין על בסיס 'הודעה למתן פסק דין' במקום בקשה מנומקת ערוכה כדין שנתמכת בתצהיר. המבקש גם

קובל על הטלת האשם להתארכות ההליכים לפתחו תחת התובעים ועל התניית ביטול פסק הדין בתשלום הוצאותיהם.

6. לאחר שעיינתי בבקשה ובנספחיה, כמו גם בהחלטת בית המשפט המחוזי מושא הבקשה שלפני, נחה דעתי כי דין בקשת רשות הערעור – להידחות, וזאת אף בלי צורך להידרש לתשובה מאת המשיבים, בהתאם לתקנה 138(א)(1) לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018 (להלן: התקנות).

7. אפתח ואומר, כי ככל שהמבקש מלין על עצם השתת ההוצאות, חסומה בפניו הדרך להגיש על כך בקשת רשות ערעור, מחמת סעיף 1(8) לצו בתי המשפט (סוגי החלטות שלא תינתן בהן רשות ערעור), התשס"ט-2009. על השתת ההוצאות יוכל המבקש לערער רק במסגרת ערעור על פסק הדין. ככל שהמבקש מכוון בטיעוניו נגד התניית ביטול פסק הדין בתשלום ההוצאות לתובעים, לא מצאתי בנימוקי הבקשה טענה בדבר חוסר יכולתו של המבקש לעמוד בתשלום ההוצאות מה שימנע ממנו את יומו בבית המשפט. משאין טענה ברוח זו אין כל הצדקה לתת רשות ערעור ולהידרש לה בשלב זה והמבקש יוכל להשיג על השתת התשלום, גם בהיבט זה, במסגרת הערעור על פסק הדין.

למעלה מן הדרוש אוסיף ואומר –

8. הסמכות להורות על ביטול החלטה או פסק דין שניתנו במעמד צד אחד קבועה בתקנה 131 לתקנות שעניינה ביטול החלטות שניתנו במעמד צד אחד ובכלל זה פסק דין שניתן בהעדר הגנה (תקנה 130 לתקנות). בהקשר זה יש להבחין בין שני אפיקים אפשריים. הראשון – ביטול 'מחמת הצדק', השני – ביטול 'בשיקול דעת בית המשפט'. כאשר ההליך פגום מעיקרו ולא בוצעה המצאה כדין, יבוטל פסק הדין מבלי לייחס משקל לעוצמת טענות ההגנה ולסיכוייה. כאשר אין מחלוקת שבוצעה המצאה כדין, על בית המשפט להידרש לסיבת המחדל ולסיכויי ההצלחה של המבקש בהליך העיקרי (ראו: רע"א 1119/05 גולדסיל בע"מ נ' ביליה דוברט נכסים ובניין בע"מ, פסקה ז(2) (27.2.2005) (להלן: עניין גולדסיל); וכן אורי גורן סוגיות בסדר דין אזרחי כרך א' 916-920 (מהדורה 13, 2020) (להלן: גורן)).

9. במקרה הנדון, בדין קבע בית המשפט המחוזי, שהמבקש לא הוכיח כי מתקיימים בעניינו טעמים שמצדיקים את ביטול פסק הדין מחמת הצדק. טענות דומות לאלו שנטענו בבקשה דנן בהקשר זה נטענו גם לפני בית המשפט המחוזי, שניתח את הראיות והממצאים שהוצגו לפניו והגיע למסקנה מנומקת ומפורטת, לפיה ההמצאה למבקש

בוצעה כדין. בית המשפט המחוזי שוכנע, כי התובע המציא את כתב התביעה למבקש כמה וכמה פעמים, לכל כתובת אפשרית. יתרה מכך, עיון בדברים מעלה, כי גם בא-כוחו של המבקש בהליך שלפני (בקשת רשות הערעור), ואשר ייצג אותו באותו סכסוך בתיק שהוגש בבית משפט השלום, היה מודע לכתב התביעה וההליך שמתנהל בגדרו. בית המשפט המחוזי, שהיה מצוי היטב בדברים ומעורב בצורה משמעותית בסוגית ההמצאות, נתן אמון בגרסתו של התובע לעניין ההמצאות ועמד על הדברים בהרחבה. משכך, לא מצאתי לנכון להתערב בהחלטתו בהקשר זה. הדברים מקבלים משנה תוקף בשים לב להלכה הפסוקה, שלפיה ערכאת הערעור לא תתערב בממצאים עובדתיים שנקבעו על-ידי הערכאה הדיונית, אלא במקרים חריגים בלבד "כגון במקרים שנפל בהכרעתה של הערכאה הראשונה פגם היורד לשורשו של עניין, או כשהדברים אינם מבוססים על פניהם" (ע"א 3601/96 בראשי נ' עזבון המנוח זלמן בראשי ז"ל, פ"ד נב(2) 582, 594 (1998)). המקרה שלפנינו אינו בא בגדר מקרים אלה.

10. אף לפי האפיק השני לביטול – המבוסס על 'שיקול דעת בית המשפט', לא היה מקום להורות על ביטול פסק הדין. בית המשפט המחוזי קבע מפורשות, כי לא עלה בידי המבקש להצביע על טעם למחדלו, וחמור מכך כי "המבקש נהג בהתעלמות מדעת מההליך השיפוטי". אשר לסיכויי ההגנה נקבע, כי המבקש 'מילא פיו מים' בבקשה לביטול פסק הדין ובתצהיר שצורף לה "אין בו מילה על סיכויי ההגנה וטענותיו לגופו של עניין בתשובה לטענות התובעים". הנה כי כן, גם מן הטעם הזה היה מקום לדחות את הבקשה לביטול פסק הדין.

11. חרף דבריו אלו, אפשר בית המשפט המחוזי למבקש, בבחינת לפנים משורת הדין, בין היתר, על רקע ההשלכות הקשות של פסק הדין על זכויותיו, להגיש כתב הגנה לאחר ביטול פסק הדין, ביטול שייעשה כנגד תשלום הוצאות לתובעים בשל התארכות ההליכים.

12. הסמכות לביטול פסק דין בהעדר הגנה שקבועה, כאמור, בתקנה 131, מקנה לבית המשפט את הכוח להתנות את הביטול בתנאים אותם הוא מוצא לנכון לקבוע. וזו לשון התקנה: "נתן בית המשפט החלטה לפי צד אחד והגיש בעל הדין שנגדו ניתנה ההחלטה בקשת ביטול בתוך שלושים ימים מיום שהומצאה לו ההחלטה, רשאי בית המשפט לבטלה, בתנאים שייראו לו; הוראה זו לא תחול על פנייה לבית המשפט לפי תקנה 33(ד)" (ההדגשה הוספה – ש' ש'). אשר לשיקול הדעת של בית המשפט בהפעלת סמכות זו, על-פי ההלכה הפסוקה מדובר בשיקול דעת רחב ביותר שניתן להפעילו בהתאם לנסיבות העניין (ראו:

ע"א 436/83 לוי נ' דקו, פ"ד מ(4) 589, 604-605 (1986); עניין גולדסיל, בפסקה ח(3) וכן גורן, בעמ' 920).

13. בשים לב לסמכות האמורה ולהלכה הפסוקה שלפיה לבית המשפט מסור שיקול דעת רחב בקביעת התנאים לביטול פסק הדין, לרבות פסיקת הוצאות במקרים המתאימים, ההחלטה שהתקבלה על-ידי בית המשפט המחוזי היא החלטה מאוזנת וראויה ולא מצאתי, אף עניינית, סיבה להתערב בה. דרכו של המבקש לא נחסמה וניתנה לו הזדמנות נוספת להתגונן על אף התנהלותו הדיונית הבלתי תקינה.

14. אשר לטענת המבקש בנוגע למתן פסק דין בהעדר הגנה, על יסוד 'הודעה למתן פסק דין' שהוגשה ביום 24.6.2021, ולא על יסוד בקשה מנומקת למתן פסק דין בצירוף תצהיר – אכן, דרך המלך להגשת בקשה למתן פסק דין בהעדר הגנה, היא כפי שמורה לנו תקנה 50 לתקנות – בקשה מנומקת שנתמכת בתצהיר. עם זה, עיון בנוסח ההודעה מעלה, כי זו הוגשה בהמשך לדיון שהתקיים לפני בית המשפט המחוזי ומכל מקום, וזה העיקר – בית המשפט המחוזי בהחלטתו מיום 7.11.2021 הורה, בסופו של יום, על ביטול פסק הדין בהעדר הגנה, בכפוף לתשלום הוצאות לתובעים. משאלו הם פני הדברים, אף אם, כביכול, נפל 'פגם' בהגשת ה'בקשה' למתן פסק הדין בהעדר הגנה, ואיני קובע מסמרות בדבר, ממילא ניתן מזור ל'פגם' הנטען משבוטל פסק הדין.

הבקשה נדחת, אפוא. ניתנת בזאת למבקש ארכה של 21 ימים נוספים, מהיום עד יום 17.1.2022, לפעול בהתאם להחלטת בית המשפט המחוזי. עם ביצוע הוראת בית המשפט המחוזי או בחלוף תקופת הארכה שניתנה, לפי המוקדם, יונח התיק לפני בית המשפט המחוזי למתן החלטה בדבר המשך ההליכים.

משלא נתבקשה תשובה, לא אעשה צו להוצאות.

ניתנה היום, כ"ג בטבת התשפ"ב (27.12.2021).

ש ו פ ט